

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

10.04.2015 nr 2sn

Algus kell 10.30, lõpp kell 12.30

Juhatas: Tõnu Kollo

Protokollis: Kristina Lauri

Võtsid osa: Ülo Kaasik, Taavi Kand, Urmet Lee, Ilmar Lepik, Kätlin Mandel, Andres Oopkaup, Hannes Pahapill, Allan Puur, Hede Sinisaar, Marko Udras

Puudusid: Andres Ojaver, Margus Sarapuu

Kutsutud: Statistikaameti peadirektori asetäitja Tuulik Sillajõe

Statistikaameti planeerimise peaspetsialist Reet Romanov

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Natalja Eigo

Päevakord:

1. Statistikanõukogu 2015. aasta tööplaani projekt arutelu
2. Statistikaprogrammi ülesehituse ja koostamisprotsessi tutvustus
3. Statistikaameti 2016.–2020. aasta statistikatööde loetelu projekti ja ministeeriumides riikliku statistika tarbimise uuringu tulemuste tutvustus

Otsustati:

Kinnitada päevakord.

1. Statistikanõukogu 2015. aasta tööplaani projekt arutelu (Lisa 1)

Tõnu Kollo tutvustas lühidalt tööplaani eelnõu, mis oli nõukogu liikmetele enne koosolekut kättesaadavaks tehtud.

Arutelu:

Võib tekkida vajadus täiendavaid koosolekuid kokku kutsuda. Igal juhul antakse niisugustest olukordadest ette teada. Näiteks Eurostati peadirektor ei tule 18.05 Eestisse, tema visiidi uus võimalik aeg on 05.08. Eurostati peadirektoril on planeeritud kohtumine rahandusministriga ja temaga on sel päeval võimalus kohtuda ka statistikanõukogul. Kohtumise aeg täpsustub. Seoses Eurostati peadirektori visiidi aja nihkumisega juunist augusti, on nõukogu 18.05 koosoleku päevakord nüüd hõredam ja sellesse on võimalik lisada Euroopa statistika tegevusjuhise, mida nõukogu eelmine koosseis põhjalikult arutas, tutvustus.

Otsustati:

1.1 Kutsuda nõukogu koosolekutele vaatlejana Rahandusministeeriumi esindaja.

1.2 Kinnitada tööplaani järgmiste täiendustega: muuta juuni koosoleku kuupäev: 16.06 asemel toimub koosolek 12.06; lisada 18.05 päevakorda Euroopa statistika tegevusjuhise tutvustus; lisada 11.12 päevakorda ülevaade Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna riikliku statistika tegijaks muutmise seisust.

2. Statistikaprogrammi ülesehituse ja koostamisprotsessi tutvustus (Lisa 2)

Reet Romanov tutvustas statistikaprogrammi ülesehitust ja koostamisprotsessi.

Riiklik statistika on statistika, mis vastab ÜRO majanduskomisjoni kümnele riikliku statistika põhiprintsiibile ning Euroopa statistika tegevusjuhise 15-le põhimõttele. Selline statistika koondatakse riiklikku statistikaprogrammi, mis koosneb Vabariigi Valitsuse kinnitatud Statistikaameti statistikatööde ja Eesti Panga presidendi kinnitatud statistikatööde loetelust. Juhul kui riikliku statistika tegijaid saab riigis olema rohkem, koondatakse ka nende tehtavad statistikatööd Vabariigi Valitsuse kinnitatavasse loetelusse.

Arutelu:

Statistikaamet kogub aastas keskmiselt 400 000 ankeeti (küsimustikku) asutustelt ja 50 000 ankeeti (küsimustikku) üksikisikutelt, see teeb keskmiselt 2000 küsimustikku tööpäevas. Tinglikult on ühes küsimustikus 50 tunnust. Nende andmete hulgas on ka administratiivsed andmed.

Riikliku statistika tegemise põhiprotsessi esimesed kolm etappi moodustavad sisulise arenduse, 4.–7. etapp on juba tootmine nn liinil. Ca 90% statistikatöödest tulenevad Euroopa määrustest. Euroopa määrustest tulenevalt tehtavat statistikat kasutavad kindlasti ka Eesti tarbijad.

Euroopa statistikasüsteemi „Visioon 2020“ raames on välja toodud idee, et liikmesriikidesse tekkivad nn kompetentsikeskused, mis ühes või teises valdkonnas teisi nõustavad. Varem või hiljem võib selline areng tähendada seda, et mahajääjate järeleaitamise asemel on mõistlikum vastava valdkonna statistikat kõikide ülejäänud liikmesriikide jaoks just neis kompetentsikeskustes tehagi. Sarnane mudel töötab Saksamaal, kus osa statistikatöid on jaotatud liidumaade vahel.

Otsustati:**2.1 Võtta ettekanne teadmiseks.****3. Statistikaameti 2016.–2020. aasta statistikatööde loetelu projekti ja ministeeriumides riikliku statistika tarbimise uuringu tulemuste tutvustus (Lisa 3)**

Reet Romanov andis ülevaate Statistikaameti statistikatööde loetelu koostamise põhimõtetest, väljundnäitajate kasutatavuse uuringu tulemustest ning 2016.–2020. aasta statistikatööde loetelu projektist.

Arutelu:

Statistikatööde loetelu koostamise põhimõtete ülevaatusena on statistikatööde hulk vähenenud, kuid väljundnäitajate hulk jäänud samaks. Seega statistika tarbijale tekkiv kasu ei ole muutunud. Statistikatööde loetelu on tehtud tarbijatele paremini hoomatavaks, sest ühtlustatud on varem ajaloolistel põhjustel valdkonniti erinenud statistikatöö formeerimise põhimõtteid, muudetud on loetelu esitamise vorm neljast Wordi-tabelist üheks elektrooniliselt sorteeritavaks Exceli-tabeliks, lisatud on iga statistikatöö kohta käivat informatsiooni (nt peamine avaliku huvi esindaja, rahastamise allikas, seos teiste statistikatöödega jms).

Et otsida ressursse statistikatööde loetelust välja jäänud statistikatööde tegemiseks, tegi Statistikaamet väljundnäitajate kasutatavuse uuringu ministeeriumides. Selleks saadeti ministeeriumidele loetelu kõikidest 2014. aasta statistikatööde loetelus olevatest muude rahvusvaheliste kokkulepete ja siseriikliku tellimuse alusel tehtavate statistikatööde väljundnäitajatest. Ministeeriumid pidid iga väljundnäitaja kohta märkima, kas ja milleks nad seda kasutavad. Niisuguseid väljundnäitajaid oli kokku ca 2500. Kuigi ministeeriumidel tuli seejuures esitada info detailsemal kujul kui kunagi varem, tundus see neile lihtsam kui statistikatööde kaupa üldistatult tagasisidet anda. See on hea näide tegeliku ja tunnetatud aruandluskoormuse erinevusest. Järjekordselt sai tõestatud, et kui andmeid koguda sellisel kujul nagu need andmeesitajal tekkivad (siinkohal kuidas ministeerium neid kasutab), siis võib tunnetatud koormus olla tegelikust koormusest väiksem.

Ministeeriumitel ja teistel asutustel on sageli arvamus, et kui lisada statistikatöö statistikatööde loetelusse, siis saab see automaatselt püsirahastuse. Tegelikult see nii ei ole. Ka kipuvad ministeeriumid oma soove avaldades unustama, et täiendav andmekogumine suurendab halduskoormust.

Enne statistikatööde loetelu kinnitava korralduse kooskõlastusringile panemist, toimuvad kohtumised ministeeriumidega. Neil kohtumistel vaadatakse töötoolt ja väljundnäitaja- väljundnäitajalt üle, kas ministeeriumil on võimalik millestki loobuda, et saaks lisada loetelusse uusi statistikatöid. Sageli just niisuguseid võimalusi ei leita. Mõnel juhul on saanud muuta statistikatöö tegemise sagedust, s.t teha seda mitte igal aastal, vaid harvemini. Seetõttu ei olnud 2015.–2019. aasta statistikatööde loetelu eelnõu valmis kooskõlastama kuus ministeeriumi, kuna nende huvidega statistikatöid ei olnud statistikatööde loetelus.

Loetelust oli ja on väljas keskkonnastatistika töid. Keskkonnastatistika on maailmas kõige kiiremini arenev statistika valdkond.

Hede Sinisaar. Statistikaamet on statistikatööde loetelu koostamise põhimõtete ülevaatamisel teinud ära suure ja tänuväärse töö. Nõukogule esitatud versioon on ülevaatlikum ja kergemini hoomatav. Väga toetan võimalust, et igal aastal tehtavad statistikatööd ja teadaoleva sagedusega statistikatööd saaks kinnitada viieks aastaks. Vahepealsetel aastatel vaid muudatustele keskendumine vähendaks koormust oluliselt.

Marko Udras. Riigiülene halduskoormus tuleks selgeks saada. Tundub, et ministriumid soovivad kergekäeliselt uusi andmeid, mille saamisega kaasneva halduskoormuse analüüs on väga puudulik või puudub üldse. Tegelikkus on see, et tekib palju kulutusi andmeesitajale. Arvestada tuleb, mis on ettevõtjale tekkiv kulu ja/või milline on saadav tulu.

Andres Oopkaup. Tuleb muuta lähenemist, et iga asutus kogub andmeid ainult enda tarbeks. Andmeid tuleb koguda sinna, kuhu ettevõtjal või inimesel on neid kõige mugavam esitada. Ja koguda niisugusel viisil, et kasutada saaks neid kõik asutused. See vähendaks oluliselt riigi tekitatavat halduskoormust ettevõtjatele. Nõukogu arvamus on siin oluline ja seda saab esitada rahandusministeeriumile.

Rahva ja eluruumide registripõhise loenduse ettevalmistamine on eelkõige registrite ja andmekogude korrastamise projekt. Selle tulemusena saab Statistikaamet teha korrektset statistikat, aga sellest korrastustööst võidavad kõik asutused ja teadlased, sest andmed on omavahel seostatavad ja praegusega võrreldes oluliselt väiksema vaevaga taaskasutatavad.

Otsustati:

3.1 Võtta ettekanne teadmiseks.

(allkirjastatud digitaalselt

Tõnu Kollo
Koosoleku juhataja

Kristina Lauri
Protokollija